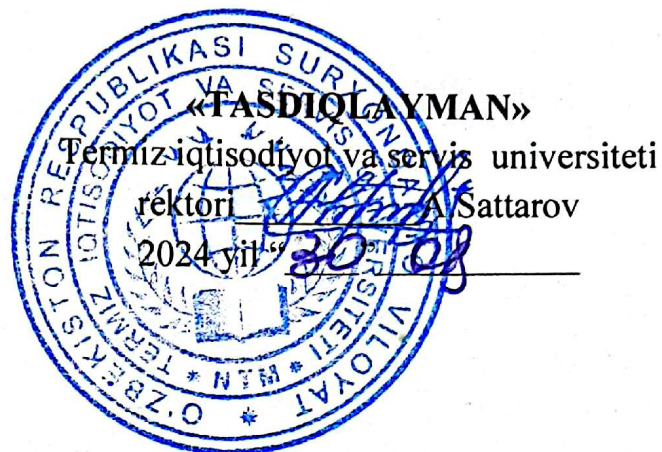

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI**

**O'ZBEKISTON TOPONIMLARI TARIXI
FANIDAN O'QUV DASTURI**

(Magistratura 1-kurs talabalari uchun)

Bilim sohasi	200000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi	220000 – Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
Ta'lim yo'nalishi	70220301 – Tarix

Termiz-2024

Fan/modul kodi O'TTM106	O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	Kreditlar 6	
Fan/modul turi tanlov	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 5	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	O'zbekiston toponimlari tarixi	72	108	180
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - O'zbekiston tarixida muhim ahamiyat kasb etuvchi toponimlar va ularning tarixiy qiymatini, O'zbekistonning turli mintaqalarida ajdodlar tilida yaratilgan barcha turkum tarixiy toponimlarning o'ziga xos ma'lum shaklda ifodalanib, muayyan ma'noni anglatishi, ko'p qatlamli o'ziga xos qadimiy toponimlar majmuasi qaror topganligi kabi masalalarga oid bo'lgan zamon talabi darajasidagi chuqur bilimlarni berish.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga tarixiy toponimlarning kelib chiqishi haqidagi haqidagi bilimlarga ega bo'lish, toponimlarning yangi nazariyalarni tahlil etish, tarixning harakatlantiruvchi omillarini ko'rsatib berish, O'zbekistonning tarixiy toponimlari fanining asosiy yo'nalishlarini tahlil va tadqiq qilish malakasini hosil qilish, toponimlarning kelib chiqish omillarini tahlil qilish, ularga oid birlamchi asl manbalar bilan ishlash kabi bilimlarni o'rgatishga qaratilgan vazifalar bajariladi.</p> <p style="text-align: center;">II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. O'zbekiston toponimlari tarixi faniga kirish.</p> <p>Toponimika, tarixiy toponimika tushunchalari va ularning mohiyati. O'zbekistonda tarixiy toponimikaga oid tadqiqotlar. Toponimikaning tilshunoslik, tarix, geografiya, arxeologiya va boshqa fanlarga aloqadorligi va fanning muhim masalalari. Mustaqillik - tarixiy toponomika fanida tub burilish.</p> <p>2-mavzu. O'zbekistonda toponimikaning rivojlanish tarixidan.</p> <p>Qadimgi dunyo va o'rta asrlar olimlari asarlarida toponomik ma'lumotlar. Ilmiy toponimikaning fan sifatida paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari. O'zbekistonda toponomik tadqiqotlar. Surxondaryo toponimlarining o'rganilish tarixi.</p> <p>3-mavzu. Toponomik nomlarning yaratilish qonuniyatlari va geografik nomlarning huquqiy asoslari.</p> <p>Toponomik nomlarning yaratilish qonuniyatlari. Joy nomlarini qo'yish</p>			

talablari va tamoyillari. Geografik nomlarni qo'yishning huquqiy asoslari. Toponimlarning yozilishi va talaffuzi.

4-mavzu. O'rta Osiyoning gidronimlari.

Amudaryo tarixiy manbalarda. Sirdaryo yozma manbalarda. Zarafshon vohasi gidronimlari. Qashqadaryo vohasi gidronimlari. Surxondaryo viloyati gidronimlari. O'rta Osiyoning suv havzalari nomlari.

5-mavzu. O'rta Osiyoning qadimgi tarixiy-madaniy o'lkalari toponimiyasi (miloddan avvalgi VI asrdan milodiy V asrga qadar).

«Avesto» tarixiy toponimlarni o'rganishda muhim manba. O'rta Osiyoning qadimgi toponimikasini o'rganishda qadimgi fors manbalarining ahamiyati. Yunon-rim mualliflari asarlari O'rta Osiyo toponimikasini o'rganishda muhim manba. Baqtriya qadimgi davr yozma manbalarida. Qadimgi Xorazm, Sug'd tarixiy toponimikasi. Qang' va Dovon davlati toponimikasi. Marg'iyona va Parfiya tarixiy geografiyasi.

6-mavzu. O'rta Osiyoning o'rta asrlar davri tarixiy toponimiyasi.

Ilk o'rta asrlar davri tarixiy toponimikasini o'rganishda yozma manbalarning ahamiyati. «Mug' hujjatlari» tarixiy toponimikada muhim manba. Toxariston tarixiy toponimikasi. Sug'dning ilk o'rta asrlar davri tarixiy geografiyasi. Ustrushona, Shosh va Iloq, Parkana (Farg'ona)ning tarixiy toponimikasi.

7-mavzu. Toshkent viloyati va shahri tarixiy toponimiyasi.

Toshkent toponimi tarixi. Toshkent shahrining ayrim urbonimlari. Toshkent viloyati toponimiyasi. Viloyatning tarixiy toponimlari.

8-mavzu. Farg'ona vodiysi tarixiy toponimiyasi.

Andijon viloyati tarixiy toponimikasi. Namangan viloyatining tarixiy toponimikasi. Farg'ona viloyati tarixiy toponimlari. Farg'ona vodiysi shaharlari toponimikasi.

9-mavzu. Buxoro va Navoiy viloyatlari tarixiy toponimiyasi.

Buxoro viloyati tarixiy toponimikasi. Buxoro shahri toponimlari. Buxoro viloyati toponimlari. Navoiy viloyatining tarixiy toponimikasi. Navoiy viloyati shaharlari toponimikasi.

10-mavzu. Surxondaryo viloyati tarixiy toponimiyasi.

Surxondaryo viloyati tarixiy toponimikasi. Termiz va uning atrofidagi tarixiy toponimlar. Chag'oniyon toponimi. «Temir darvoza» savdo yo'lidagi tarixiy toponimlar. Termiz va Chag'oniyonda o'rta asrlar davrida etnik

jarayonlar va tarixiy toponimlar.

11-mavzu. Samarqand viloyati tarixiy toponimiyasi.

Samarqand toponimi tarixi. Samarqand shahri tarixiy joylari toponimikasi. Samarqand viloyati tarixiy toponimiyasi. Samarqand viloyati shaharlari toponimikasi.

12-mavzu. Qashqadaryo viloyati tarixiy toponimiyasi.

Qashqadaryo viloyati toponimlari. Naxshab va Kesh atrofidagi tarixiy toponimlar. Nasaf va Qarshi toponimi. Naxshab va Keshda o'rta asrlar davrida etnik jarayonlar va tarixiy toponimlar.

13-mavzu. Xorazm viloyati tarixiy toponimiyasi.

Qadimgi Xorazm toponimikasi. Xorazm toponimi tarixi. Xorazm viloyati tarixiy toponimlari. Xorazm viloyati shaharlari toponimikasi.

14-mavzu. Jizzax va Sirdaryo viloyatlari tarixiy toponimiyasi.

Jizzax viloyati tarixiy toponimikasi. Jizzax toponimi tarixi. Jizzax viloyati shaharlari toponimikasi. Sirdaryo viloyati tarixiy toponimikasi. Sirdaryo viloyati shaharlari toponimikasi.

15-mavzu. Qoraqalpog'iston tarixiy toponimiyasi.

Qoraqalpog'iston toponimlarining o'ziga xos xususiyatlari. Qoraqalpog'iston Respublikasi shaharlari toponimikasi. Qoraqalpog'iston etnotoponimlari.

III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. O'zbekiston toponimlari tarixi faniga kirish
2. O'zbekistonda toponimikaning rivojlanish tarixidan
3. Toponomik nomlarning yaratilish qonuniyatlari va geografik nomlarning huquqiy asoslari
4. O'rta Osiyoning gidronimlari
5. O'rta Osiyoning qadimgi tarixiy-madaniy o'lkalari toponimiyasi (miloddan avvalgi VI asrdan milodiy V asrga qadar)
6. O'rta Osiyoning o'rta asrlar davri tarixiy toponimiyasi
7. Toshkent viloyati va shahri tarixiy toponimiyasi
8. Farg'ona vodiysi tarixiy toponimiyasi
9. Buxoro va Navoiy viloyatlari tarixiy toponimiyasi
10. Surxondaryo viloyati tarixiy toponimiyasi
11. Samarqand viloyati tarixiy toponimiyasi
12. Qashqadaryo viloyati tarixiy toponimiyasi
13. Xorazm viloyati tarixiy toponimiyasi
14. Jizzax va Sirdaryo viloyatlari tarixiy toponimiyasi
15. Qoraqalpog'iston Respublikasi tarixiy toponimlari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlari hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari hamda mavzularini o'rganish;

- tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;

- maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;

- talabaning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;

- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;

- masofaviy ta'lim.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. "Hudud ul-Olam" asari tarixiy toponimlarni o'rganishda muhim manba.
2. "Avesto" tarixiy toponimlarni o'rganishda muhim manba.
3. "Mug' hujjatlari" tarixiy toponimikada muhim manba.
4. Abu Rayhon Beruniy asarlarida O'rta Osiyo toponimlari.
5. Amudaryo gidroimlar tarixiy manbalarda.
6. Baqtriya toponimi qadimgi davr yozma manbalarida
7. Buxoro viloyati tarixiy toponimiyasi
8. Farg'ona vodiysi tarixiy toponimiyasi
9. H.Hasanovning O'zbekiston toponimikasidagi o'rni
10. Hind va xitoy manbalarida O'rta Osiyo haqidagi toponimik ma'lumotlar
11. Jizzax va Sirdaryo viloyatlari tarixiy toponimiyasi
12. Mahmud Qoshg'ariyning "Devoni lug'otit turk" asarida va "Jahon tasviri" tarixiy kartasida toponimik ma'lumotlar.
13. Mahmud ibn Valining "Sirlar dengizi" asaridagi toponimlar izohi.
14. Marg'iyona va Parfiya tarixiy geografiyasi va toponimlari.
15. Mustaqillik davri tarixiy toponimlari
16. Navoiy viloyati tarixiy toponimiyasi
17. Narshaxiyning "Buxoro tarixi" asarida toponimik ma'lumotlar.
18. O'rta asr arab muarrixlarining asarlari va tarixiy kartalarida O'rta Osiyo to'g'risidagi ma'lumotlar.
19. O'zbekiston atamasi va u makrotoponim sifatida
20. O'zbekiston etnonimlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari.
21. O'zbekiston oronimlari.
22. Parkana (Farg'ona)ning tarixiy toponimlari.
23. Qadimgi Xorazm, Sug'd tarixiy toponimlari.
24. Qang' va Dovon davlati toponimlari.
25. Qashqadaryo viloyati tarixiy toponimiyasi

26. Qashqadaryo vohasi gidronimlari.
27. Qoraqalpog‘iston Respublikasi tarixiy toponimlari.
28. S.Qorayevning O‘zbekiston toponimikasidagi o‘rni
29. Samarqand viloyati tarixiy toponimiyasi
30. Sirdaryo gidronimlari yozma manbalarda.
31. Surxondaryo viloyati gidronimlari.
32. Surxondaryo viloyati tarixiy toponimiyasi
33. Sug‘dning ilk o‘rta asrlar davri tarixiy geografiyasi va toponimlari
34. Termiz va «Temir darvoza» savdo yo‘lidagi tarixiy toponimlar
35. Termiz va uning hududi tarixiy toponimlari
36. Termiz va Chag‘aniyonning tarixiy toponimikasi
37. Termiz va Chag‘oniyonda o‘rta asrlar davrida etnik jarayonlar va tarixiy toponimlar
38. Toponimika tushunchasi va uning mohiyati. Toponimikaning boshqa fanlar bilan aloqadorligi.
39. Toxariston tarixiy toponimikasi.
40. Toshkent viloyati va shahri tarixiy toponimiyasi
41. Turon, Turkiston makrotoponimi
42. Ustrushona, Shosh va Iloq tarixiy toponimlari
43. V.Bartold asarlarida O‘rta Osiyo toponimlari Shimoli-g‘arbiy Baqtriya-Toxaristonda miloddan avvalgi VI-milodiy VII asrlarda etnik jarayonlar va ularning joy nomlarida aks etishi
44. Xorazm viloyati tarixiy toponimiyasi
45. Yevropada yaratilgan tarixiy kartalarida O‘rta Osiyo toponimlari.
46. Yunon-rim mualliflari asarlari O‘rta Osiyo toponimikasini o‘rganishda muhim manba.
47. Zahiriddin Muhammad Boburning “Boburnoma” asaridagi toponimlar.
48. Zarafshon vohasi gidronimlari.
49. O‘rta Osiyo va Markaziy Osiyo terminlari joy nomlari sifatida
50. O‘rta Osiyoning qadimgi toponimikasini o‘rganishda qadimgi fors manbalarining ahamiyati.
51. O‘rta Osiyoning suv havzalari nomlari.
52. O‘zbekiston toponimlarining o‘rganilish tarixi.
53. SH.Kamoliddinovning O‘zbekiston toponimikasidagi o‘rni
54. Chag‘oniyon toponimi va Chag‘oniyonning o‘rta asrlar davri tarixiy toponimikasi.

3. **V. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**
 Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:
- O‘zbekiston toponimlari va joy nomlarining kelib chiqish tarixi haqida *tasavvur va bilimga ega bo‘lishi; (bilim)*
 - Toponimika, tarixiy toponimika, O‘zbekistonning tarixiy toponimlari kabi tarixiy tushunchalar, tarixiy jarayonlarning xususiyatlarini bilish va ulardan foydalanish *ko‘nikmalariga ega bo‘lishi; (ko‘nikma)*

	<ul style="list-style-type: none"> • talaba tarixiy voqea va hodisalarni, rivojlanish jarayonlarini manba va boshqa adabiyotlar yordamida tahlil qilish usullarini qo'llash, tarixiy rivojlanish muammolari bo'yicha yechimlar qabul qilish <i>malakasiga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruza; • keys-stadi; • individual loyihalar; • taqdimotlar qilish; • guruhlarda ishlash; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish; • "BBB", "Tarozi", "SWOT-tahlil", "Sinkveyn", "FSMU", o'yin, musobaqa.
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma (test) topshiriqlarni bajarishi zarur.</p>
6	<p style="text-align: center;">VIII. Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hakimov Q.M., Mirakmalov M.T. Toponimika / darslik. – T.: Tafakkur avlodi, 2020. 2. Madrahimov Z. Tarixiy toponimika /o'quv qo'llanma. – T.: Navro'z, 2017. 3. Nizomov A., Raximova G., Rasulova N. Toponimika /o'quv qo'llanma. – T.: Sharq, 2013. 4. Qorayev S. Toponimika /o'quv qo'llanma. – T.: O'FMJ, 2006. 5. Qorayev S. O'zbekiston viloyatlari toponimlari. – T.: O'ME, 2005. 4. O'zbekiston joy nomlarining izohli lug'ati. Tuzuvchilar: R.Y.Xudoyberganov va boshq. – T.: Donishmand ziyosi, 2022. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T.1. –Toshkent.: O'zbekiston. 2017. 7. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent.: O'zbekiston. 2017. 8. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent.: O'zbekiston. 2017. 9. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. T.: «O'zbekiston» 2016. 10. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. – Toshkent: Sharq, 1998. 11. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.

12. "Avesto" kitobi. -T.: Fan, 2001.
13. Abdullanoma: Hofiz Tanish ibn Mir Muhammad Buxoriy. Abdullanoma. -T., 1966, I jild, II jild, 1969.
14. Abu Bakr Muhammad ibn Ja'far Narshaxiy. Buxoro tarixi. -T., 1966.
15. Abu Djafar Muxammad at-Tabariy Istoriya at-Tabariy. - T., «Fan», 1987.
16. Abu Nasr Farobiy. Fozil odamlar shahri. -T.: 1993.
17. Abu Rayhon Beruniy qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tanlanma asarlar I jild, T., «Fan», 1968.
18. Abu Rayxon Beruniy. «Al-Asar al-Boqiya» (O'tgan avlodlardan qolgan yodgorliklar). Asarlar I j. -T.: Fan, 1957.
19. Abu Rayxon Beruniy «Qonun-Ma'sudiy». - T.: Fan, 1973.
20. Abu Toxir Xoja «Samariya», Narshaxiy. Buxoro tarixi, Bayoniy. Shajaraiy Xorazmshohiy; Ibrat. Farg'ona tarixi. - T.: Kamalak, 1991.
21. Ahmad ibn Mahmud Buxoriy. Tarixi Mullozoda / So'z boshi, fors tilidan tarjima, izohlar mualliflari Sh.Vohidov, B.Aminov. – T., Yangi asr avlodi. 2009.
22. Avezov M.M., Mirakmalov M.T. Buxoro viloyati oronimlari va gidronimlari (monografiya). -T.: VNESHINVESTPROM, 2020.
23. Axmadaliyev Y.I. Fargona viloyati toponimlari. -Fargona, 2009.
24. Axmedov B.A. O'zbekiston tarixi manbalari. - T., «O'qituvchi», 2001.
25. Azamat Ziyo O'zbek davlatchiligi tarixi: (Eng qadimgi davrdan Rossiya bosqiniga qadar). - T., 2000.
26. Begmatov E., Uluqov N. Onomastik terminlar izohli lug'ati (bibliografik ko'rsatkich). -Namangan, 2006.
27. Begmatov E. Joy nomlari - Ma'naviyat ko'zgusi. - T., 1998.
28. Boburnoma: Zahiriddin Muhammad Bobur. -T., 1960.
29. Bo'riyeva X. Toshkent shahrining tarixiy toponimiyasi (XIX asr oxiri - XX asr boshlari) -T., 2009.
30. Bo'riyev O. Temuriylar davri yozma manbalarida Markaziy Osiyo.-T.: 1997.
31. Do'simov Z. Xorazm toponimlari. -Toshkent, 1985.
32. Do'simov Z., Egamov X. Joy nomlarining qisqacha izohli lug'ati. -T., 1977.
33. G'ulomov Ya. G'. Xorazmning sug'orilish tarixi. -M., 1959.
34. Hakimov Q.M. Jizzax viloyati toponimlari. -Jizzax: "Sangzor" nashriyoti, 2014.
35. Hasanov H. Beruniy asarlarida toponimika // Beruniy va ijtimoiy fanlar. -T., 1972.
36. Hasanov H. O'rta Osiyo joy nomlari tarixidan. –T., 1965.
37. Karimov A. O'zbekiston toponimikasining lingvistik asoslari. – T.: O'ME, 2010.
38. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
39. Matjonov A. Toponimika asoslari. – T.: Fan, 2001.
40. Nafasov T. O'zbekiston toponimlarining izohli lug'ati (O'zbekistoning janubiy rayonlari). -Toshkent, 1988.
41. Naimov S.N. Buxoro viloyati joy nomlarining qisqacha izohli lug'ati. -

- Buxoro, 1997.
42. Nazarov Q. Tarixiy toponimlar va ularning o'rganilishi. – Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti, 2011.
 43. Nizomiddiy Shomiy. Zafarnoma. – T.: O'zbekiston, 1996.
 44. O'rinboyev B. Samarqand viloyati toponimlarining izohli lug'ati. – Samarqand, 1997.
 45. O'rinboyev B. Jizzax viloyati toponimlari. – Jizzax, 1992.
 46. Oxunov N. Joylar va nomlar. – Toshkent, 1986.
 47. Oxunov N. Toponimlar va ularning nomlanish xususiyatlari. – Toshkent, 1989.
 48. O'zbek tilining izohli lug'ati. I-V jildlar. – Toshkent, 2020.
 49. Qorayev S. Geografik nomlar ma'nosini bilasizmi? – T.: O'zdavnashr, 1970.
 50. Qorayev S. Geografik nomlar ma'nosi. – T.: O'zdavnashr, 1978.
 51. Qorayev S. O'zbekiston Respublikasi geografik nomlarining o'zbek tilida yozilishi asosiy qoidalari. – T.: O'zgeodezkadastr, 2004.
 52. Qorayev S. Toshkent toponimlari. – T.: Fan, 1991.
 53. Raxmonov A. Geografik atamalar va toponimika. – T.: O'qituvchi, 2003.
 54. To'laganov Sh. Geografik nomlar: kelib chiqishi va ma'nosi. – T.: Fan, 2005.
 55. Uluqov N. O'zbek tili gidronimlarining tarixiy-lisoniy tadqiqi. Monografiya. – T.: Fan, 2008.
 56. Xojimatov M. O'zbekiston geografik nomlari tarixi. – T.: Yangi asr avlodi, 2016.
 57. Xudoyberganov R.Y. Joy nomlari - Vatan tarixini o'rganishda muhim manba//Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Urganch, 2013.
 58. Yusuf Xos Xojib. Qutadg'u bilig. – T., Yulduzcha, 1990.
 59. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. I-XI jildlar. – T.: O'ME, 2000-2002.
 60. G'afurov B. Toponimlar – xalq tarixining guvohlari. – T.: Sharq, 2018.
 61. Sharafiddin Ali Yazdiy. «Zafarnoma». – T.: Sharq, 1997.
 62. Shoniyozov K. Qang' davlati va qang'lilar. – T., 1990.
 63. Shoniyozov K. O'zbek xalqining shakllanish jarayoni. – T., 2001.
 64. Бартольд В. В. Сочинения, т. I-IX. – М., 1963-1972.
 65. Геродот. История. В девяти книгах. – М.; 2004.
 66. Камалиддин Ш.С. Древнетюркская топонимия Средней Азии. – Т., 2006.
 67. Лившиц В.А. Два согдийских документа с горы Муг, ВДИ. 1960.
 68. Малов С. Е. Памятники древнетюркской письменности. – М. -Л., 1951.
 69. Масальский В. И. Туркестанский край, СПб., 1913 (Россия Польное географическое описание нашего отечества, под ред. П.П.Семенов-Тянь-Шанского. – Т. XIX).
 70. Массон М.Е. Городища старого Термеза и их изучение. «Термезская археологическая комплексная экспедиция 1936 г.». («Труды УзФАН». ср. 1, вып. 2). – Т., 1940.
 71. Мурзаев Э.М. Словарь народных географических терминов. – М., 1984.
 72. Никонов В. А. Введение в топонимику. – М., 1965.
 73. Никонов В. А. Краткий топонимический словарь. – М., 1966.

	<p>74.Смирнова О.И. Вопросы исторической топографии и топонимики верхнего Зарафшана // «Труды СТАЭ» т. I, 1946-1947 (МИА, № 15), 1950.</p> <p>75.Согдийские документы с гори Муг, юридические документы и письма. Перевод и комментарии Лившица. Выпуск II. - М., 1962.</p> <p>76.Сулейманов Р.Х. Древний Нахшаб. - Т., 2000.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <p>1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali.</p> <p>2. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.</p> <p>3. www.academy.uz (Fanlar akademiyasi)</p> <p>5. www. pedagog. uz</p> <p>6. www. ziyonet. uz</p>
7.	O‘quv dasturi Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Kengashning 2024-yil 30-avgustdagi 1-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan
8.	Fan/modul uchun mas’ul: Allamuratov Sh.A.– Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Tarix kafedrası dotsenti, t.f.f.d. (PhD)
9.	Taqrizchilar. Xoliyorov T.Ch. – Termiz muhandislik-agrotexnologiyalar universiteti “Ijtimoiy gumanitar fanlar” kafedrası mudiri, t.f.f.d. (PhD). Annayev T.J. – TerDU “O‘zbekiston tarixi va manbashunoslik” kafedrası dotsenti, t.f.n.